

NÉBOA EN PEDRAFITA, O CONTINENTE ILLADO

I. NÉBOA EN PEDRAFITA, O CONTINENTE ILLADO

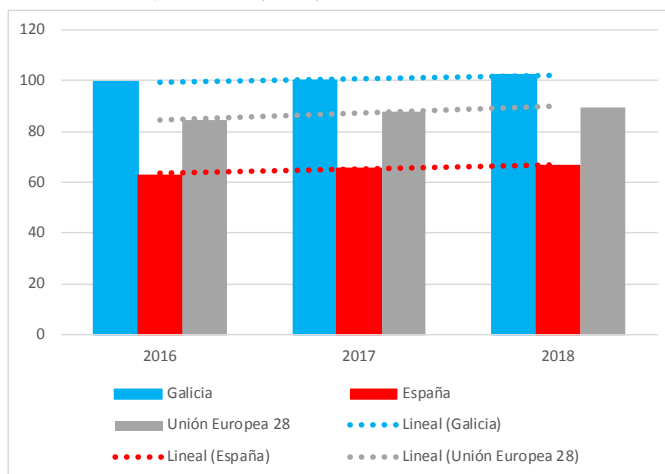
I.1. INTRO

A contorna macroeconómica mundial, nacional e galega está a pasar dunha etapa de crecemento acelerado con diferentes intensidades a outra de crecemento menos dinámico.

En efecto, logo de medrar con forza a economía mundial nos dous últimos anos, a actividade económica está a desacelerarse, en especial dende finais de 2018. Galicia como rexión cada vez máis interrelacionada no tecido económico europeo e mundial non é unha excepción e está a experimentar un deterioro no seu saldo comercial, que tamén conleva unha moderación no ritmo de crecemento respecto a pasados exercicios.

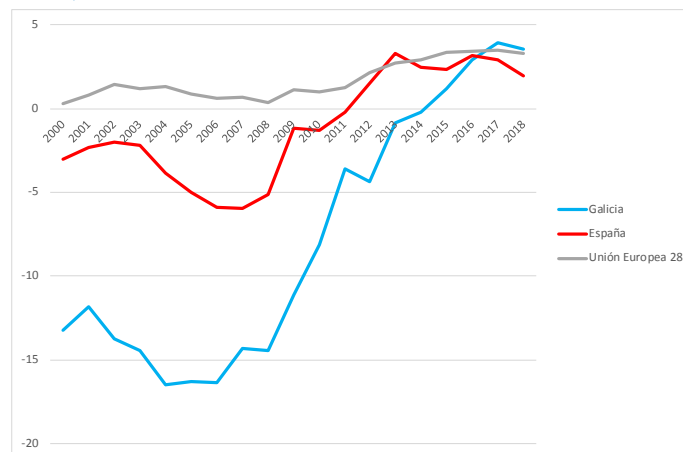
As seguintes gráficas elaboradas en base aos cadros do IGE permiten apreciar a importante e crecente taxa de apertura da economía galega, en relación coa nacional e europea, (exportacións de bens e servizos máis importacións de bens e servizos entre PIB), aínda que é normal que territorios máis pequenos reflictan unha maior taxa de apertura, o importante é a tendencia crecente en liña coa nacional e europea.

Gráfico 1. Taxa de apertura, peso do comercio exterior no PIB, IGE

Por outra banda, a evolución da taxa de cobertura das exportacións netas en relación co PIB, (exportacións de bens e servizos menos importacións de bens e servizos entre PIB), permite apreciar a espectacular evolución da economía galega dende unha porcentaxe do -13% no 2000, -14.4% no 2008 a o 3,5% no 2018.

Gráfico 2. Taxa de cobertura, saldo dos intercambios de bens e servizos en relación ao PIB. IGE

Tal e como se describe polo miúdo no punto seguinte, semella que o deterioro do saldo exterior e tamén da dinámica de crecemento do reino de España obedece máis a un problema de alta incerteza que de fundamentos da economía real, as incertezas sobre o desenlace das guerras comerciais abertas polos EE.UU., e do BREXIT están a afectar ao comercio mundial, en clave interna as incertezas arredor da formación de goberno de España tamén están a facer que os axentes privados pospoñan as súas decisións de consumo e investimento.

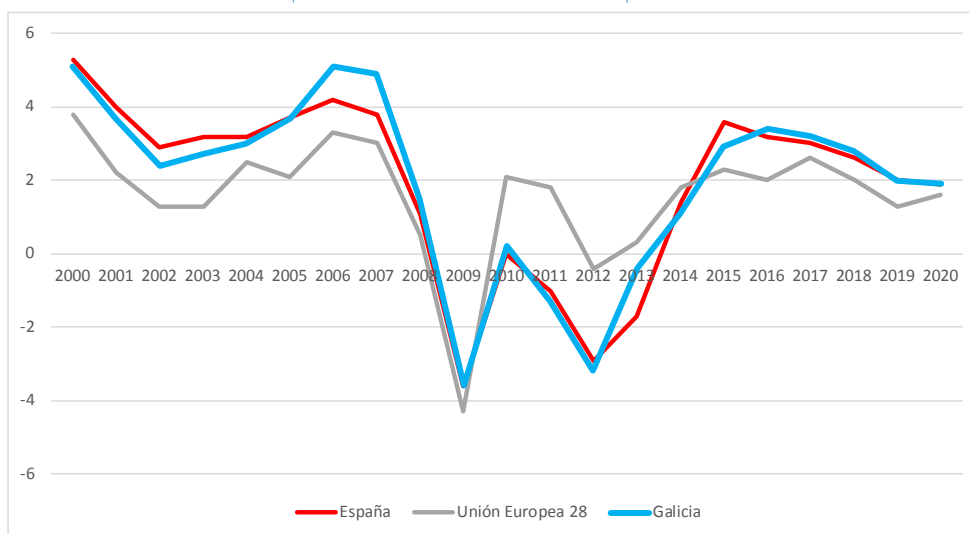
Por iso, nestes intres cobra máis valor un goberno e un orzamento estable e predicible como o galego, estable porque continúa a senda de crecemento recuperada no 2014 e predicible porque o fai baseado nas prioridades de investimento marcadas no Plan Estratéxico de Galicia 2015-2020 e no rigor dunha estrutura financeira robusta, cun saldo primario positivo e cun aforro bruto cada vez maior que permite financiar os investimentos sen recorrer ao endebedamento e cunha ratio débeda/pib cada vez menor.

Así, nas asignacións sectoriais do orzamento priman os obxectivos fixados no PEG que, por outra banda, están aliñados cos fixados pola Comisión Europea para o noso país no marco do semestre europeo, priorizando o crecemento inclusivo e as políticas activas de emprego, tentando mellorar o mercado de traballo, seguindo a potenciar o papel tractor da Xunta como impulsor da innovación e impulsando o desenvolvemento sostible fomentando a eficiencia enerxética e as enerxías renovables, así como un ciclo da auga eficiente e limpo. Todo iso sen renunciar a un forte apoio á cultura e ao turismo ás portas dun novo Xacobeo como fonte de riqueza e de marca de país.

Estas finanzas públicas solventes posibilitan o funcionamento de crecentes servizos públicos e de máis calidade ao tempo que se seguen a implantar incentivos fiscais que aforran cartos ás empresas e familias galegas e contribúen a dinamizar a actividade económica. En especial en materia de familia, onde se están a financiar importantes actuacións de

fomento que supoñen unha importante mobilización de recursos para actuacións que van dende a matricula de balde para segundos fillos e sucesivos ata a incorporación dun novo ano para a tarxeta benvida ata acadar os tres primeiros anos tal e como estaba previsto, ou a extensión da rede de casas niño no rural.

Gráfico 3. Taxa de variación anual do PIB. Realizadas e previstas. IGE

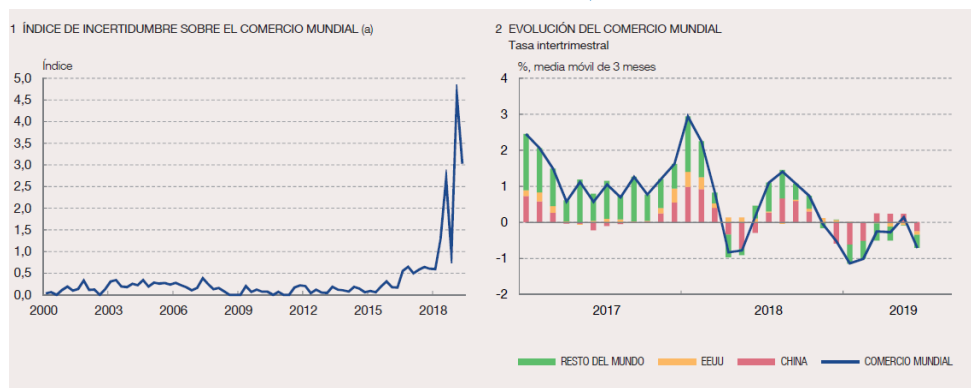

I.2. Alerta máxima na contorna macro

Como sinala o anterior punto introdutorio, logo de medrar con forza a economía mundial nos dous últimos anos, a actividade económica mundial está a desacelerarse en especial dende finais de 2018, esta moderación do crecemento é debida a un conxunto de factores entre os que destacan o enfriamento do crecemento chinés polos problemas no sector financeiro derivados do descontrol da actividade da banca paralela e a súa regulación, así como a unha nova escalada de tensións comerciais cos EE.UU., a economía da Zona Euro perdeu máis impulso do previsto polo debilitamento da confianza de consumidores e empresas e o impacto das novas medidas sobre emisións aplicables á industria do automóbil alemá, tamén diminuíu o investimento en Italia a medida que aumentaron os diferenciais soberanos e pola incerteza crecente que supón o desenlace do culebrón do BREXIT.

Semella que as incertezas e as tensións comerciais están a minar a confianza das empresas e os mercados financeiros perden optimismo, co conseguinte impacto no consumo e o investimento.

Gráfico 4. INDICE DE INCERTIDUMBRE DO COMERCIO MUNDIAL e EVOLUCIÓN DO COMERCIO MUNDIAL. CPB,
Banco Mundial, BCE e Banco de España

As gráficas mostran como a escalada arancelaria de EE.UU. e China economías de peso no contexto mundial, están a afectar á actividade de ambos países e a transmitirse a outros por diversas canles reais e financeiras.

O noso país cada vez máis interconectado na cadea de produción mundial non foi inmune ás anteriores circunstancias, así, os principais estudos prospectivos e de conxuntura están, a avanzar previsións que moderan o crecemento vigoroso de exercicios pasados, esta moderación do dinamismo responde en parte á perda de vigor da demanda interna que revelan os últimos datos da contabilidade nacional a nivel de España e, tamén en parte a un debilitamento da actividade nos meses de verán de xeito máis conxuntural. No seu conxunto toda esta información revela que o deterioro da contorna exterior e as incertezas do resto do mundo, pero tamén internas, están a exercer un efecto moderador do nivel de gasto das empresas e familias.

Neste contexto de alta incerteza as decisións dos axentes, en especial empresas e familias, se están a retraer, o que supón unhas estimacións máis moderadas dos ritmos de crecemento que as rexistradas nos últimos anos.

Cadro 1. ESPAÑA. Proxección das principais magnitudes da economía española.

FONTE: Banco de España e INE

	2018	Proyecciones de septiembre de 2019			Diferencia entre las previsiones actuales y las realizadas en junio de 2019		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
PIB	2,4	2,0	1,7	1,6	-0,4	-0,2	-0,1
Consumo privado	1,8	1,0	1,3	1,4	-0,8	-0,4	-0,1
Consumo público	1,9	1,8	1,3	1,2	0,0	0,0	0,0
Formación bruta de capital fijo	5,3	2,3	3,4	2,6	-1,9	-0,5	-0,3
Inversión en equipo, intangibles y resto (b)	4,1	2,3	2,9	2,3	-1,4	-0,6	-0,3
Inversión en construcción	6,6	2,3	3,9	2,9	-2,3	-0,4	-0,3
Exportación de bienes y servicios	2,2	2,2	3,0	3,3	0,6	-0,2	-0,2
Importación de bienes y servicios	3,3	0,5	3,2	3,4	-0,9	-0,6	-0,2
Demanda nacional (contribución al crecimiento)	2,7	1,4	1,7	1,5	-0,9	-0,4	-0,2
Demanda exterior neta (contribución al crecimiento)	-0,3	0,6	0,0	0,1	0,5	0,2	0,0
Índice armonizado de precios de consumo (IAPC)	1,7	0,8	1,1	1,5	-0,3	-0,2	0,0
Índice armonizado de precios de consumo sin energía ni alimentos	1,0	1,1	1,4	1,6	-0,1	-0,1	-0,1
Empleo (puestos de trabajo equivalente)	2,5	1,8	1,3	1,5	-0,2	-0,2	-0,1
Tasa de paro (porcentaje de la población activa). Datos fin de período	14,4	14,1	13,2	12,8	0,2	0,8	1,0
Tasa de paro (% de la población activa). Media anual	15,3	14,1	13,6	13,0	0,2	0,6	0,9
Capacidad (+) / necesidad (-) de financiación de las AAPP (% del PIB)	-2,5	-2,4	-1,8	-1,5	0,0	0,0	0,1

Se ben, non todo son sombras, semella que o deterioro dos mercados exteriores está a mesetarse e que a crise do sector do automóbil en Alemaña está a chegar ao seu fin, ademais este deterioro está a ser compensado pola baixa dos prezos do petróleo, o que aumenta a capacidade real de compra dos axentes privados e cuns custes de financiamento máis baixos. Pola contra, semella que as previsións dos últimos trimestres minusvaloraron a resistencia da economía ao impacto do entorno incerto en España e no mundo: Por outra banda, esta situación de incerteza lonxe de clarexarse está a complicarse día a día, con novos conatos de agresividade arancelaria EE.UU., risco de Brexit abrupto e incapacidade de formar un goberno en España.

Tendo en conta que as proxeccións apuntan a unha débil expansión en importantes partes do mundo, as perspectivas poderían desmellorar de xeito importante de concretarse os riscos á baixa, o cal ocorrería nun intre no que a marxe de manobra monetaria e fiscal convencional, como política de resposta, é limitado.

De aquí o nome deste apartado introdutorio, alerta máxima ante a conxuntura que nos rodea e máxima atención para evitar erros custosos. As autoridades deben cooperar para evitar que a incerteza que rodea ás políticas enfríe o investimento. A política fiscal deberá atopar un equilibrio entre respaldar a demanda e manter a débeda pública encauzada por una senda sostible, por suposto a optimización destas medidas dependerá das circunstancias de cada territorio.

Así o FMI na revisión de outono do world economic outlook sinala que, segundo o seu criterio, en todas as economías, é imperativo tomar medidas para estimular o produto potencial, mellorar a inclusión e afianzar a resiliencia. Recorda tamén que o diálogo social entre todas as partes interesadas para abordar a desigualdade e o descontento político beneficiará ás economías.

Por último, sinala que é preciso estreitar a cooperación multilateral para resolver os conflitos comerciais, facer fronte ao cambio climático e os riscos relativos á ciberseguridade, e mellorar a eficacia da tributación internacional.

O espazo fiscal varía nos diferentes países máis desenvolvidos, así na zona euro, por unha banda nalgúns países (España, Francia, Italia), as reservas deben recompoñerse gradualmente para evitar la reactivación de espirais de interaccións adversas entre os riscos das entidades soberanas e dos bancos, e para lograr estabilidade. En Alemaña, onde o crecemento estivo a desacelerarse, o espazo fiscal dispoñible pode usarse para incrementar o investimento público en capital físico e humano ou para reducir a cuña fiscal sobre os salarios; é dicir, con medidas que estimularían o produto potencial e facilitarían o reequilibrio externo.

Se a actual atonía da actividade persiste, é esencial adoptar estas medidas con axilidade.

En España, procurar reducir a dualidade no mercado laboral serviría para promover a creación de emprego e incentivar o investimento privado.

O anterior contexto de incertezas externas veuse reforzado a nivel nacional polas medidas e decisións precipitadas e desafortunadas en materia industrial e enerxética, incapacidade de aprobar uns orzamentos e mesmo unha senda de estabilidade fiscal actualizada.

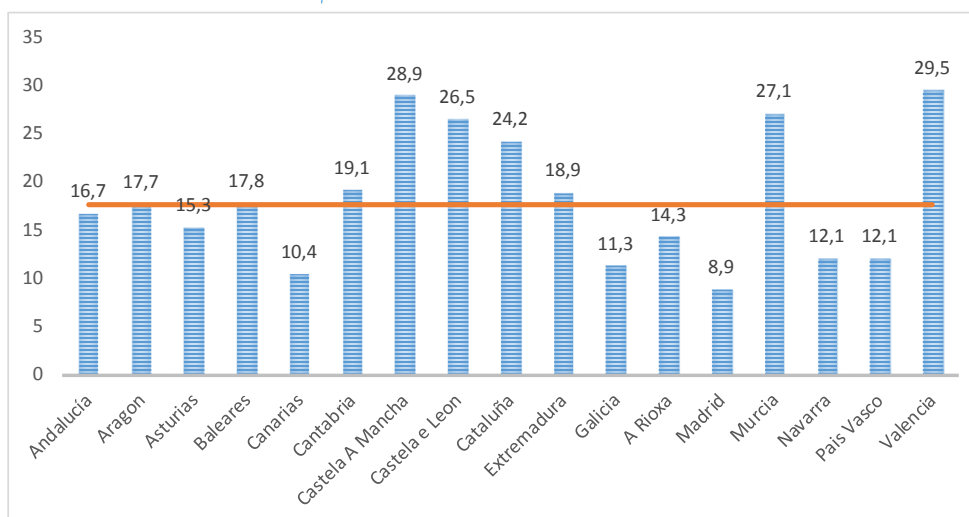
Este comportamento errático tamén é aplicado á gobernanza financeira do país, en especial no que atinxe ás relacións económicas entre administracións, tomando o goberno de España decisións que impactan no gasto das CC.AA. e CC.LL. pero non actualizando os seus ingresos durante 10 meses co conseguinte impacto nos períodos de pago a provedores e dificultades de tesourería, non convocatoria do Consello de Política Fiscal e Financeira, non activación do Fondo de Cooperación Interterritorial.

Como pode entenderse, o acontecido no noso país non axuda nada á superar as incertezas importadas, cómpre desenvolver políticas estables e previsibles, reformistas pero ben ponderadas e implantadas cos ritmos axeitados para non retraer expectativas dos axentes privados e apoiar así o crecemento potencial.

En efecto, seguen a precisarse agora medidas de alcance e políticas reformistas para fortalecer as defensas fiscais, aproveitando plenamente a recuperación cíclica da actividade económica.

Cando o crecemento volta ao seu nivel potencial, o estímulo fiscal perde eficacia en tanto o custe da consolidación fiscal baixa, o que facilita o paso da expansión á consolidación fiscal, que podemos considerar acadada na nosa comunidade autónoma. Manter esas defensas hoxe axudará a contar marxe de manobra fiscal para intervir con medidas que estimulen a actividade económica se no futuro se confirman as peores previsións do incerto panorama económico que nos rodea, tamén reduce o risco de dificultades de financiamento no caso de endurecementos imprevistos das condicións financeiras mundiais.

Gráfico 5. CCAA variación ratio débeda/Pib PDE 2008/2018

De seguido pasamos a describir os principais fitos do sistema de gobernanza económica da UE., no que Galicia participa remitindo o seu plan orzamentario para que forme parte do remitido polo Reino de España e como destinatario das recomendacións da Comisión e do Consello no que atinxen ás súas competencias, coa novidade de que as recomendacións por país que rematan o mesmo comezan a realizarse con perspectiva rexional neste ano e as súas conclusións serán vinculantes para a asignación dos fondos do vindeiro marco comunitario de apoio 2021-2027.

I.3. O semestre europeo 2019

A Comisión Europea (CE) estableceu no 2011 o nomeado «Semestre Europeo», co gallo de mellorar as sinerxias entre as políticas económicas dos países que integran a UE e aumentar a vixilancia sobre os seus potenciais desequilibrios macroeconómicos, de xeito especial naqueles que pertencen á Unión Económica e Monetaria (UEM). un ciclo anual

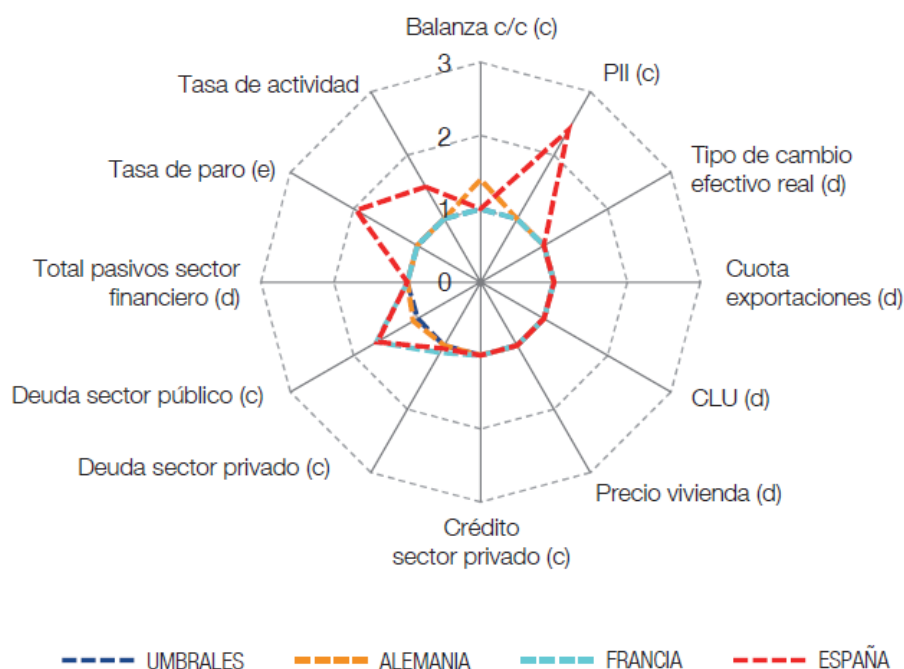
no que se deseñan e coordinan as políticas económicas e que recolle a análise da situación económica dos Estados membros, así como dos seus plans de reformas orzamentarias, macroeconómicas e estruturais.

O Semestre Europeo 2019 comeza a súa andaina en outono de 2018, coa presentación do informe anual sobre o crecemento e as recomendacións para a área do euro que contén as prioridades de política económica para a UE no seu conxunto.

A CE avalía os proxectos de plans orzamentarios nacionais presentados en outubro e sinalou no Informe sobre o Mecanismo de Alerta (IMA), aqueles países que presentan riscos potenciais de desequilibrios macroeconómicos.

No antedito informe España figura entre os países con máis indicadores por enriba dos límites considerados excesivos -taxa de actividade, posición internacional neta, endebedamento público e taxa de desemprego-, se ben o diferencial de cada un respecto ao limiar de referencia é reducido.

Gráfico 6. ALEMANIA, ESPAÑA e FRANCIA. Desviación dos indicadores respecto dos límites do informe do mecanismo de alerta.
Banco de España, Eurostat.

a. Ano de referencia 2017.

b. Número de veces no que o valor do indicador supera o limiar.

c. En porcentaxe do PIB.

d. Variacións porcentuais.

e. Nivel medio tres anos.

Deste modo, a CE presentou na primavera de 2019 un exame exhaustivo analizando a orixe, alcance e posible corrección dos desequilibrios identificados no ciclo actual, así como unha avaliación do cumprimento das recomendacións do ano anterior para cada país membro.

No exame polo miúdo, determinou que España estaba a sufrir desequilibrios macroeconómicos, estes se referían polo miúdo á sustentabilidade externa, á débeda privada e pública e ao axuste do mercado de traballo, nunha contorna de feble crecemento da produtividade., o informe sobre o mecanismo de alerta de 2019 conclúe que debe desenvolverse un exame exhaustivo para avaliar se persisten os desequilibrios detectados.

Estes foron os seguintes:

- A posición de investimento internacional neto de España segue a ser moi negativa. O gran volume de pasivos exteriores netos deixa o país exposto a pertur-

bacións adversas ou cambios na confianza do mercado, o que podería dar lugar a un endurecemento das condicións de crédito e a saídas de capitais ao exterior.

- As necesidades de desapalancamento do sector privado seguen a ser considerables, malia unha redución significativa do endebedamento. A débeda do sector privado en termos consolidados ascende ao 134,6% do PIB no terceiro trimestre de 2018 (Dos que o 59,7% do PIB corresponde a endebedamento dos fogares e o 75% a débeda das sociedades non financeiras). Os niveis están por riba dos seus parámetros prudenciais e baseados en fundamentos polo que persiste a necesidade de continuar o desapalancamento e fai que os axentes sexan vulnerables a perturbacións de tipos de xuro e que a carga financeira limite o consumo e o investimento de algúns axentes.
- Prevese que a ratio de débeda das AA.PP. seguita a diminuír lixeiramente no 2018 malia que se mantén elevada. As previsións de outono de 2018 prevían unha diminución de 1,2 puntos porcentuais no 2018 ata o 96,9% do PIB, pese á tendencia á baixa o elevado nivel da débeda pública segue a ser un factor de vulnerabilidade para a economía perante posibles cambios na confianza de mercado.
- O desemprego segue a ser moi elevado, malia a súa rápida diminución, situouse no 14,5% no cuarto trimestre de 2018 en España, o desemprego de longa duración e, sobre todo, o xuvenil, ten experimentado unha caída de similar forza durante o período, aínda que máis dun terzo da poboación activa menor de 25 anos aínda non tiña traballo no terceiro trimestre de 2018. Isto xunto con unha elevada proporción de contratos temporais (España 26,9% no terceiro trimestre de 2018) podería ter un efecto negativo no crecemento potencial, a produtividade e a cohesión social.
- Debido ao seu tamaño relativamente grande e ao seu alto grao de integración con outros países membros, a economía española é que de producir importantes efectos indirectos no resto da UE. A Comisión estima que, de levarse a cabo as reformas estruturais recomendadas se impulsaría o crecemento económico de España con efectos indirectos noutros estados membros, así de reducirse á metade a fenda cos países con mellores resultados nunha sería de eidos tratados no informe, o seu PIB podería aumentar nun 6% en 10 anos.(contorna empresarial, fiscalidade, cualificacións e políticas activas do mercado de traballo e investigación e innovación.

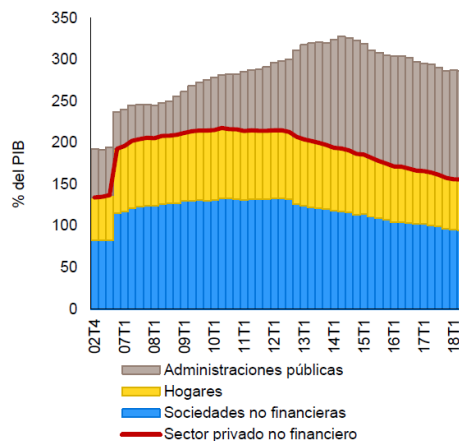
O informe conclúa avaliando unha insuficiente redución dos desequilibrios macroeconómicos de España, xa que persisten as vulnerabilidades detectadas no 2018. Persiste a necesidade de desapalancamento de débeda do sector privado. A débeda do sector público tense reducido lixeiramente, un proceso que se espera se acelere de xeito moderado ao preverse unha diminución dos déficits das AA.PP. Malia ao debilitamento do superávit exterior no 2018, os factores estruturais seguen a impulsar o crecemento das exportacións e a limitar o das importacións. Porén, a fin de reducir de xeito determinante o seu elevado nivel de pasivos exteriores, España debe rexistrar superávits na balanza por

conta corrente durante un período de tempo prolongado. Prevese que o desemprego siga a diminuír malia desaceleración da creación de emprego, porén segue a ser fundamental reducir o desemprego xuvenil e de longa duración e a proporción de traballadores con contratos temporais a fin de aumentar o potencial de crecemento da economía española.

Ademais, a CE incorporou unha valoración do progreso nas recomendacións específicas realizadas en anos anteriores, desde esta perspectiva multianual, a CE considera que España ten logrado polo xeral, avances comparativamente bos, aínda que a súa aplicación foi moi limitada no 2018, período no que os avances están a ser relativamente limitados en políticas de mercado de traballo, sociais e educativas e esforzo investidos público en I+D perante a carencia de PXE 2019 e nulos nas recomendación de reforzamento do marco orzamentario.

España afronta altos riscos no que se refire á sustentabilidade orzamentaria a medio prazo. O indicador de “fenda de sustentabilidade” (SI) da Comisión, sinala que o saldo primario estrutural da economía española debería mellorar, en termos acumulados, un 5,2 % do PIB durante o período de cinco anos que finaliza no 2025 respecto do escenario de referencia baseado no mantemento da política fiscal, co fin de acadar o valor referencia do 60 % para a ratio débeda/PIB no horizonte de 2033.

Gráfico 7. ESPAÑA. Composición da débeda. Eurostat

De seguido a Comisión salienta un conxunto importante de retos, moi semellantes aos do pasado ano, o que deixa unha certa sensación de ano perdido para o impulso das políticas reformistas que tanto precisa o país.

Entre elas destaca, no eido externo, a necesidade de seguir mantendo superávits por conta corrente para reducir de forma significativa os pasivos exteriores. No eido interno, destaca a importancia de revisar a coherencia e capacidade do sistema fiscal español, de aumentar a produtividade, adecuar as cualificacións dos traballadores aos seus traballos, aumentar drasticamente a cooperación Universidade - empresa, aumentar as competen-

cias dixitais, de reducir a elevada taxa de desemprego, especialmente entre os máis novos, de mellorar a eficacia das medidas para reducir o desemprego de longa duración, de combater a temporalidade. Así mesmo, destacou que a porcentaxe de persoas en risco de pobreza e exclusión social está a situarse aínda por enriba da media da UE, pese á súa evolución á baixa, grazas á forte creación de emprego. Neste senso, o informe sinala que as transferencias sociais, distintas das pensións, non están a ser tan efectivas como noutros países para reducir estes índices. Tamén que o gasto social para as familias con nenos está mal orientado e mantense entre os máis baixos da UE, do que resulta un nivel de eficacia moi baixo.

No informe destaca tamén que a calidade e estrutura do sistema español de I+D están a mellorar, pero é preciso reforzar a coordinación e as sinerxías entre políticas nacionais e autonómicas. Tamén se están a realizar avances positivos no eido da dixitalización pero sen aproveitar todo o potencial posible. Tamén salienta a importante disparidade rexional neste eido.

No que atinxe á o crecemento sostible e medio ambiental, salienta o informe que España esta en liña co cumprimento dos obxectivos de emisións de CO₂ fixados na estratexia Europa 2020, que atraer investimentos en enerxías renovables e eficiencia enerxética é básico para cumprir coas devanditas metas de 2020 e que se aprecia unha maior atención ao desenvolvemento da economía circular.

No que apartado de mercados de bens e servizos, salienta o informe o carácter restritivo e fragmentado da regulación nacional que impide ás empresas aproveitar as economías de escala, que as restricións nos servizos minoristas seguen a ser elevadas e que se precisa unha maior cooperación do goberno central e autonómicos para aplicar a lei de garantía de unidade de mercado.

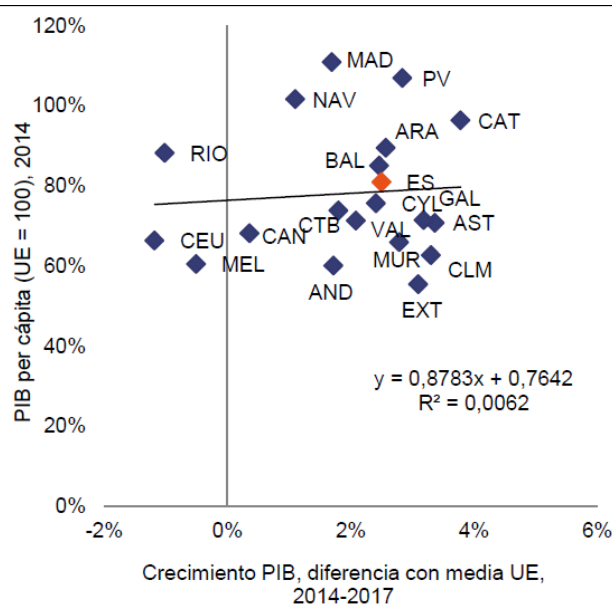
Tamén sinala o informe, que persiste unha limitada integración nos mercados de gas e electricidade con Europa, impedindo a optimización da enerxía renovable e a redución dos prezos diarios da electricidade, así como o aproveitamento por parte da rede europea das amplas fontes españolas de enerxía renovable, aínda que se aprecian algunhas iniciativas que permitirán melloralas con novas conexións eléctricas e gasísticas a través do golfo de Biscaia e Cataluña na fronteira con Francia respectivamente.

Remata o informe recomendando mellorar os resultados en materia de innovación das comunidades autónomas, e a coordinación entre os niveis nacional e rexional das estratexias de especialización intelixente, seguir traballando para superar a fenda dixital rural-urbano, tomar medidas para superar os retos medioambientais no eido da xestión hídrica e das augas residuais, a calidade do aires e a protección da biodiversidade.

Por último, no que atinxe á gobernanza e calidade institucional, recomenda mellorar a coordinación efectiva das AA.PP., elaborar e adoptar unha estratexia de contratación

pública, e seguir a mellorar o funcionamento do sistema de xudicial, e os sistemas de gobernanza e transparencia das diferentes administracións a fin de mellorar a valoración e coñecemento dos cidadáns das mesmas.

Gráfico 8. ESPAÑA. Convergencia rexional en PIBpc coa media UE 2014-2017. Eurostat. INE

Tendo en consideración todo o anterior, os países publicaron en abril de 2019 as súas actualizacións dos Programas de Estabilidade e os Programas Nacionais de Reformas (PNR), detallando as medidas orzamentarias e estruturais aprobadas ou pendentes de aprobación para abordar os riscos identificados no novo ciclo. Unha vez analizadas estas liñas de actuación, o pasado mes de xullo finalizou o Semestre Europeo coa adopción formal das recomendacións polo Consello da UE.

1.3.1. ACTUALIZACIÓN DO PROGRAMA DE ESTABILIDADE ESPAÑOL 2019-2022 e PROGRAMA NACIONAL DE REFORMAS 2019. 30 de Abril de 2019.

A APE para o período 2019-2022 constitúe a proposta do goberno de España para dar cumprimento ás recomendacións do anterior informe., recolle a política orzamentaria do conxunto das Administracións Públicas (AA.PP.), en liña coa situación de prórroga durante 2019 dos orzamentos xerais do estado de 2018 e cos orzamentos das CC.AA. e CC.LL. aprobados para 2019, así como das medidas aprobadas por Real Decreto-Lei desde decembro de 2018, A APE anticipaba unha continuación da corrección do desequilibrio orzamentario que situaría o das AAPP no 2% no 2019 (cinco décimas menos

que 2018) acadando o equilibrio orzamentario no 2022. A débeda por outra banda se reduciría do 97,1% do PIB no 2018 ata o 88,7% en catro anos. Esta mellora se basearía nunha mellora dos ingresos, derivada tanto do saldo cíclico favorable como das medidas tomadas ou previstas (non aprobadas nas Cortes pola devolución do proxecto de Lei de PXE 2019) e, en menor medida, pola contención do gasto.

En termos estruturais se proxecta unha mellora do saldo estrutural de 1,5 puntos porcentuais do PIB (dende -2,6% do PIB no 2018 ata o -1,1% no 2022), o que supón que non se acadaría neste período o obxectivo de medio prazo de saldo estrutural nulo, se ben existen dúbidas acerca da consistencia da metodoloxía de determinación deste saldo na súa aplicación a España.

O saldo orzamentario previsto para o subsector das AA.PP. Comunidades Autónomas, é dunha necesidade de financiamento do 0,1% do PIB rexional para 2020 e equilibrio para os restantes exercicios.

O Goberno de España publica tamén o PNR para 2019 que se asenta na axenda do cambio, publicada o 8 de febreiro de 2019 e que marca as novas prioridades de política.

No que atinxe ao cumprimento das recomendacións do ano anterior, o PNR destaca que o aumento das cotizacións da seguridade social de decembro de 2018 supón un aumento estrutural dos ingresos en liña cunha mellora da sustentabilidade fiscal. Tamén pon en valor os spending reviews desenvolvidos pola Airef malia non ter efectos no gasto real. Tamén se estima que o plan director por un traballo digno, pode contribuír a loitar de xeito efectivo contra a fraude laboral e a mellorar os contratos indefinidos. Por outra banda se destacan melloras en educación, nas prestacións por fillo e remata co compromiso de aumentar o investimento en I+D+i, o desenvolvemento do catálogo de cualificacións profesionais, e dun plan estratéxico de formación profesional e o reforzo da cooperación interadministrativa para impulsar a aplicación dos principios de boa regulación económica da Lei de garantía da Unidade de Mercado.

1.3.2. RECOMENDACIÓNS ESPECÍFICAS DE POLÍTICAS DOS PAISES DA ÁREA EURO 2019. Xullo 2018

Este documento pon fin ao semestre europeo 2019. A CE valorou o devandito programa de estabilidade e pechou o Procedemento de Déficit Excesivo de España. Por tanto, xa non queda ningún país no brazo correctivo tralos 24 procedementos abertos no cumio da crise do euro (2010-2011).

Ademais a CE considerou que se fixeron avances limitados no seguimento das recomendacións específicas de 2018, polo que os principais retos e recomendacións seguen a centrarse no cumprimento dos obxectivos de déficit (o que require un axuste estrutural

do 0,65% do PIB)., mellorar a gobernanza fiscal fortalecendo os marcos orzamentarios e de contratación pública, acelerar a redución do endebedamento público e preservar a sustentabilidade das pensións.

A segunda recomendación refire ás políticas activas do mercado de traballo que deben dirixirse á garantía dun apoio efectivo dos servizos sociais e de emprego en favorecer a transición cara a os contratos indefinidos, simplificando o sistema de incentivos á contratación, mellorando o apoio ás familias minorando a fragmentación do sistema nacional de asistencia ao desemprego e subsanando as carencias dos réximes autonómicos de renda mínima e, en reducir o abandono escolar prematuro tendo en conta as disparidades rexionais e incrementando a cooperación entre os sectores educativo e empresarial.

A terceira recomendación pon o foco en impulsar o investimento destinado a innovación, eficiencia enerxética e infraestruturas ferroviarias no transporte de mercadorías, e en ampliar conexións enerxéticas.

Por último, a cuarta recomendación salienta a necesidade de avanzar na implantación da Lei de garantía de unidade de mercado, para que, en especial nos servizos, as normas polas que se rexe o acceso ás actividades económicas e o seu exercicio sexan coherentes cos principios da mesma.

Compre salientar a introdución da perspectiva rexional nas recomendacións específicas por país a partires do semestre europeo 2019. Tamén estas recomendacións con perspectiva rexional serviran de base analítica para a programación de fondos da política de cohesión da UE no vindeiro marco comunitario de apoio 21-27. En particular a CE propón que os investimentos vaian dedicados a fomentar a innovación e a mellorar a xestión dos recursos naturais para garantir un modelo de desenvolvemento sostible, a promover cualificacións e a empregabilidade, a impulsar a infraestrutura ferroviaria para transporte de mercadorías, a ampliar as conexións enerxéticas co resto de Europa e a mellorar a calidade do emprego e a inclusión social, coincidentes como pode verse coas recomendacións por país e cos obxectivos do PNR.

Estes obxectivos son xa prioridades de investimento nos eidos competenciais propios recollidos no Plan estratéxico de Galicia 2015-2020 e seguirán a ser un pilar básico da nova planificación estratéxica da comunidade autónoma actualmente en elaboración.

I.4. O 40 orzamento da Xunta de Galicia

Como indica o punto introdutorio, unha vez máis perante unha conxuntura económica incerta no ámbito internacional pero tamén superando os atrancos que supón a falla da máis mínima información dos parámetros básicos das finanzas autonómicas, (non convocatoria do consello de política fiscal e financeira, informe e aprobación do obxectivo

de estabilidade das comunidades autónomas, previsión de ingresos do sistema de financiamento, falta de información sobre as transferencias finalistas da AXE...), o goberno galego realiza un exercicio de responsabilidade e capacidade e é quen de presentar un orzamento estable e predicible.

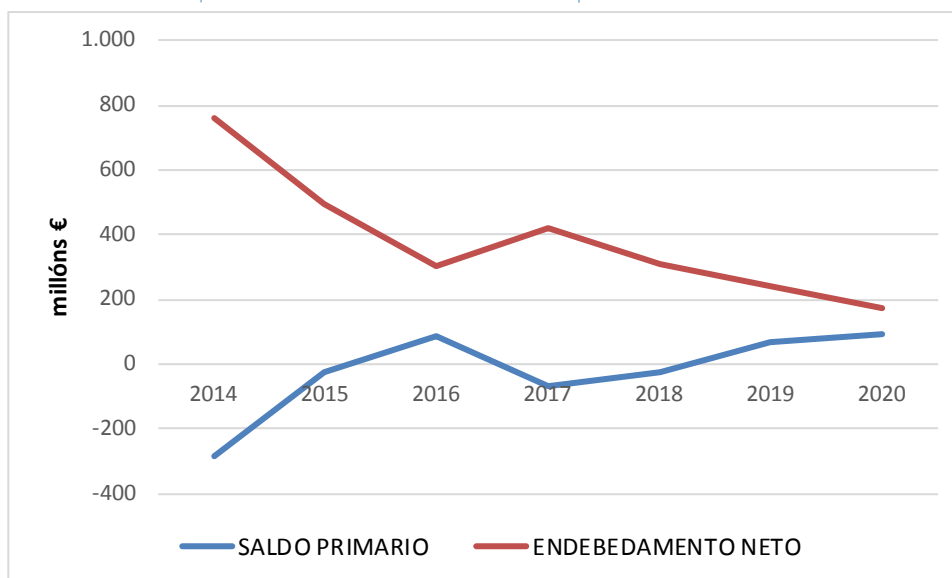
Este é o 40 orzamento da Xunta de Galicia dende o primeiro aprobado o 21 de xullo de 1981 e publicado no DOG de outubro de 1981, apenas catro meses despois da aprobación do estatuto de autonomía.

Dende este primeiro orzamento de mil seiscientos sesenta y seis millóns de pesetas (apenas 10 millóns de euros), ata o actual de 11.822 millóns de euros han pasado 40 anos de contas autonómicas que representan 40 plans financeiros aprobados e executados en desenvolvemento do autogoberno de Galicia.

A mellora continuada na prestación dos bens e servizos públicos competencia da comunidade autónoma e as actuacións redistributivas da renda e da riqueza dos galegos e das políticas de fomento, así como o desenrolo das competencias tributarias e da facenda pública autonómica, fan que nada ten que ver o documento de 1981 co actual, non so pola súa magnitude física (dúas follas) e monetaria, senón pola propia lóxica do plan económico do goberno que é o orzamento, dende un puro orzamento administrativo onde o importante eran as asignacións correspondentes a cada servizo a o actual orzamento orientado a resultados, onde se orzamenta por proxectos en base a os resultados pretendidos determinados a través dos correspondentes indicadores de produtividade.

Principais características financeiras do orzamento 2020

Gráfico 9. GALICIA. Orzamento consolidado evolución do saldo primario e do endebedamento neto

1.4.1. Indicadores e obxectivos

Os Orzamentos son moito máis que unas contas elaboradas con rigor e sostibles, son a concreción financeira anual do plan da Xunta de Galicia. Por iso son elaborados sobre unha base estratéxica plurianual cuxa implementación é obxecto de seguimento e valoración a mediano prazo. No vindeiro exercicio 2020 rematarase a elaboración dun novo plan estratéxico 2021-2030 para o que a avaliación do plan en execución será un importante punto de partida.

En efecto, para que as diferentes políticas de gasto financiadas acaden os obxectivos previstos, deben ser instrumentadas mediante actuacións ben deseñadas e enfocadas cara á consecución de resultados e executadas. Malia que demasiado a miúdo se axuizan as contas públicas por canto crece tal partida ou sección orzamentaria, o obxectivo non é gastar máis, e gastar para acadar determinados resultados que tamén se explícita no documento orzamentario.

Por elo paralelamente ás cifras orzamentarias, acompañaase información sobre o orzamento en termos de plan estratéxico e dos obxectivos e indicadores a os que serven as políticas de gasto programadas. Estes indicadores permiten facer efectivo o seguimento do PEG, e da execución financeira en clave de obxectivos do PEG 2015-2020 e dos indicadores cualitativos que permiten valorar se se están a acadar os outputs e os resultados esperados.

Galicia leva anos tentando consolidar un novo modelo de gobernanza económica baseado no autogoberno, a responsabilidade e a transparencia. Os instrumentos básicos para desenvolvemento son a planificación estratéxica, a elaboración e implementación dos orzamentos e a avaliación dos resultados. O éxito do mesmo é a súa permanencia no tempo nun proceso de mellora continua, ademais dos seus resultados.

A execución de este sistema de gobernanza autonómico permitiu aproveitar o antes posible a mellora da conxuntura económica, manter o centro de decisión financeira sobre as contas autonómicas e ofertar aos cidadáns un balanzo comparativamente superior ao das restantes CC.AA. tanto en materia de carga fiscal como de endebedamento.

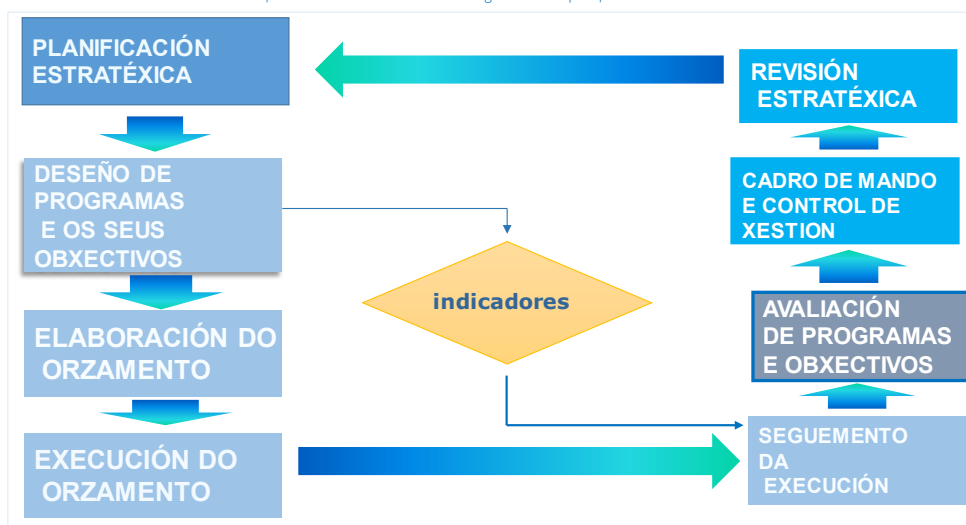
No que atinxe á orzamentación, a elaboración dunhas contas partindo de cero cada ano e priorizando as actuacións precisas para acadar os resultados previstos no PEG 2015-2020, está a superar o enfoque tradicional baseado en dinámicas incrementalistas, nesta liña, aínda queda camiño por recorrer.

É por elo que a orzamentación de cara a resultados, onde cada xestor debe acreditar que resultados vai acadar cos fondos que solicita, convertese nun elemento esencial do proceso de orzamentación e de desenvolvemento do PEG, que debe evolucionar cara á

rendición de contas aos cidadás dos resultados acadados e á reformulación continua das estratexias priorizadas no PEG.

Todo o anterior debe acompañarse dun enfoque da xestión cara os resultados, que conleva o impulso da cultura dos obxectivos, a transparencia e a rendición de contas, así como a avaliación das políticas de gasto cando non acaden os resultados esperados.

Gráfico 10. Sistema de avaliación e seguimento de planificación e orzamentos

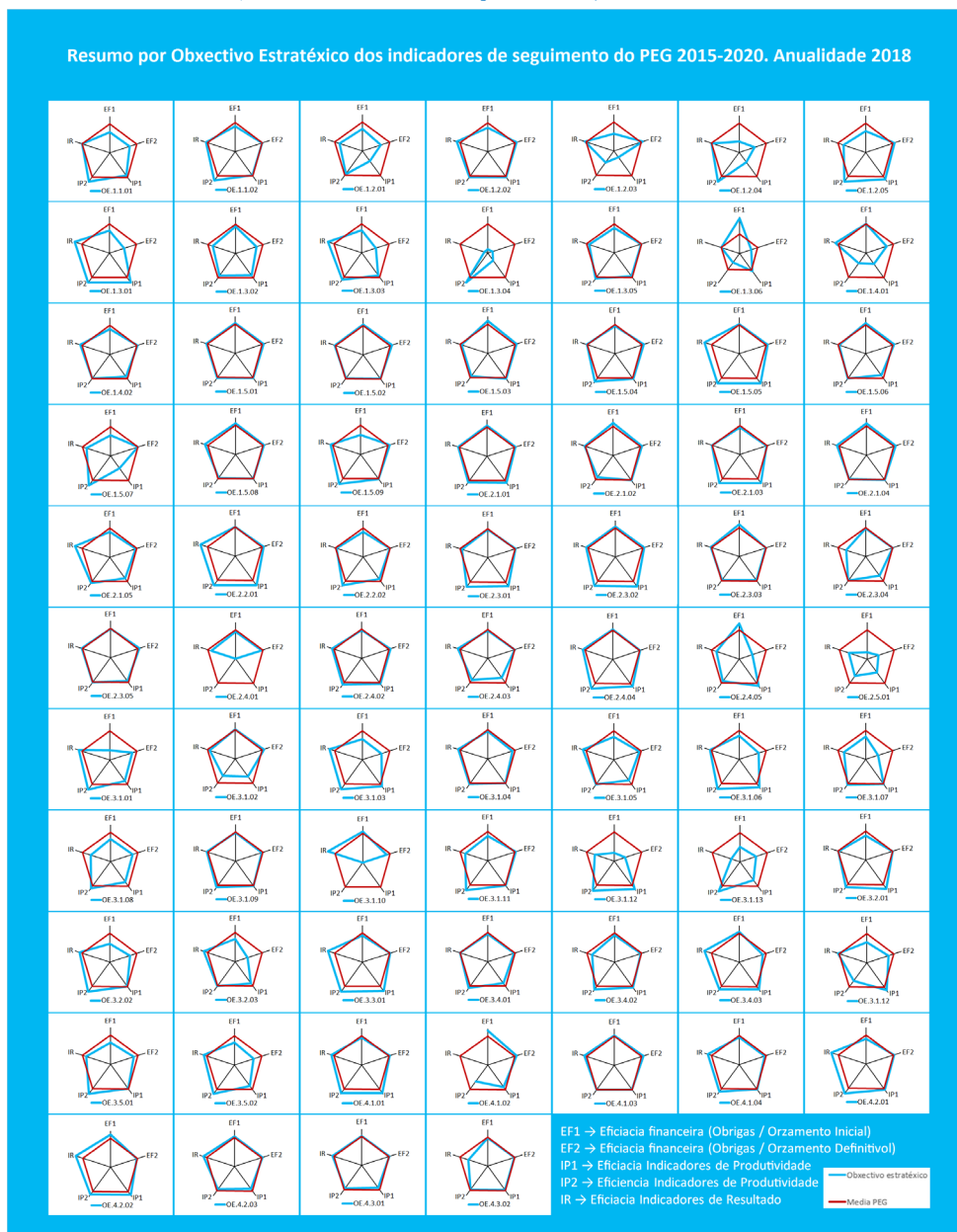

A este respecto 2020, contou como base para a elaboración dos orzamentos co terceiro informe de seguimento do PEG, que analizou polo miúdo o desempeño da comunidade autónoma cara aos obxectivos prefixados no mesmo.

Para posibilitar este seguimento e avaliación en exercicios posteriores, os indicadores recollidos nos orzamentos están revisados e aliñados cos obxectivos operativos do PEG para 2020, tamén están coordinados cos recollidos nos programas operativos de fondos europeos, o que permite vencellar a estratexia da comunidade autónoma coa dos fondos estruturais da UE.

En resumo, Galicia leva anos tentando consolidar un novo modelo de gobernanza económica baseado no autogoberno, a responsabilidade e a transparencia. Este novo modelo de gobernanza require unha aplicación continuada no tempo e un proceso de mellora continua nos proceso de orzamentación, definición de indicadores, avaliación e transparencia e rendición de contas Os instrumentos básicos para desenvolvelo son a planificación estratéxica, a elaboración e implementación dos orzamentos e a avaliación dos resultados.

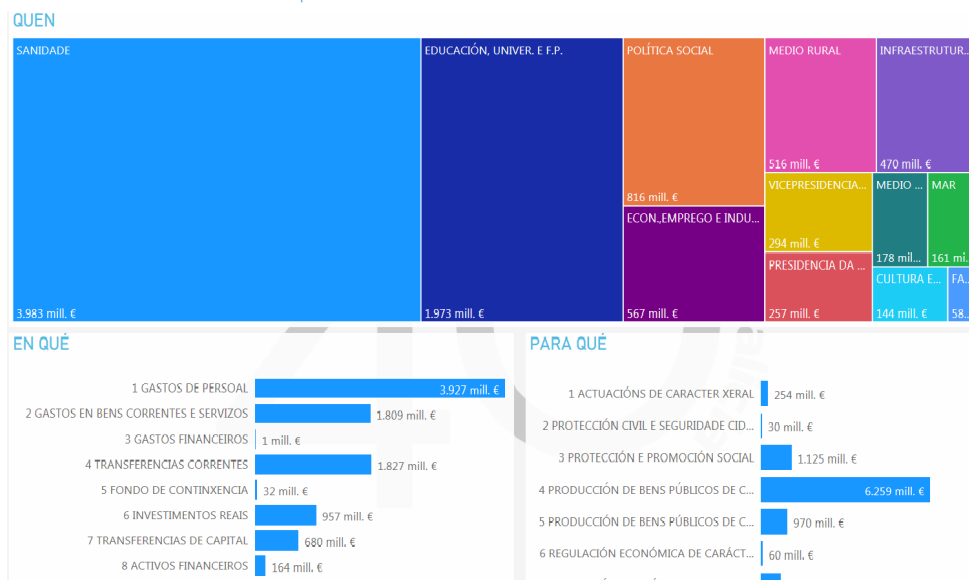
Gráfico 11. Resumo dos indicadores de seguimento do PEG por obxectivo estratéxico

Por iso aproveitando o 40 aniversario dos primeiros orzamentos da Xunta de Galicia, abriremos unha páxina web, www.conselleriadeconomia.es/orzamentos2020, que pretende afondar na transparencia das contas autonómicas, no que queremos que sexa un orzamento cidadán dixital que permita dun xeito sinxelo e accesible a calquera persoa interesada coñecer as principais magnitudes das contas de Galicia, dende os diferentes

recursos e empregos dos mesmos, ao destino deses empregos tanto pola súa finalidade como polo servizo que disporá dese recurso para desenvolver as súas políticas de gasto.

Gráfico 12. Imaxe do análise dinámica do orzamento da nova web

Outra novidade salientable nestes Orzamentos é o informe dende a perspectiva de infancia e adolescencia. Este documento identifica e cuantifica as partidas dos Orzamentos autonómicos vencelladas á garantía dos dereitos nos termos do Comité dos Dereitos do Neno (CDN), e debe servir para informar, avaliar e tomar decisións no que atinxe ás actuacións de gasto relacionadas coa infancia.

Dos fitos que alentaron a elaboración dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2020, como o primeiro paso para as futuras orzamentacións en clave de infancia, compre sinalar os seguintes:

A axenda 2030, impulsada pola Organización das Nacións Unidas, que en 2015 estableceu dezasete obxectivos de desenvolvemento sostible a acadar nos próximos anos, dentro dos que algúns tratan de potenciar os dereitos da infancia e mocidade, deseñando programas específicos orientados a erradicar a pobreza, garantir unha boa saúde, acadar unha educación de calidade e, entre outros, reducir a desigualdade.

A publicación en 2016 da Observación Xeral Número 19 sobre a Elaboración dos Orzamentos Públicos para facer efectivos os dereitos dos nenos, con motivo da celebración dos vinte e cinco anos da aprobación da Convención sobre os Dereitos dos nenos por Nacións Unidas, que detectou debilidades no financiamento das políticas públicas orientadas á infancia, o que supón ineficacia e pode non garantir os devanditos dereitos.

Polo que respecta ás competencias do Goberno de Galicia, a Dirección de Familia Infancia e Dinamización Demográfica, dependente da Consellería de Política Social, a través, aprobou a Estratexia Galega para a Infancia e a Adolescencia 2020 (EGIA 2020), con liñas estratéxicas que abranguen dende a promoción dos dereitos e a participación dos nenos e mozos dende unha óptica activa, ata a mellora da calidade do sistema e práctica institucional en materia de infancia e mocidade.

O anteriormente descrito levou á elaboración dun Informe do impacto orzamentario na infancia e na adolescencia que permitise cualificar o noso orzamento como a ferramenta ideal para lograr a protección, incremento e mellora da eficacia e eficiencia dos recursos destinados aos nenos e nenas, sendo preciso, por parte da Xunta, dun procedemento consensuado para a identificación, ponderación e categorización do gasto en infancia nos Orzamentos da Comunidade Autónoma de Galicia, traballo coordinado polas consellerías de Política Social e Facenda, pero no que teñen participado activamente todas as consellerías.

Os dereitos aos que se fai referencia, seguindo a clasificación da CDN son os seguintes:

Dereito á supervivencia.

Dereito ó desenvolvemento pleno.

Dereito á protección.

Dereito á información.

Dereito a outros bens públicos.

O emprego do orzamento como ferramenta para a análise do cumprimento sobre o compromiso asumido por Galicia, como parte da CDN para facer efectivos os dereitos dos nenos, considerando neste caso como nenos ós menores de dezoito anos, a través dos distintos proxectos de gasto, parte dun primeiro informe interno elaborado en paralelo co orzamento para 2019 e permitiu coñecer a porcentaxe de gasto público, que dalgún xeito afecta á infancia, en cada un dos proxectos orzamentarios analizados; o dereito ou dereitos que se protexen ou garanten con dito gasto, tanto dende a perspectiva do menor coma individuo, como formando parte dun entorno, familiar ou social; tamén permitiu coñecer se dito gasto esixe a presenza do menor per se para que teña lugar a súa execución, ou é necesaria a presenza de adultos, ou, incluso, que se poida executar un gasto sen a presenza dos menores como grupo de idade, senón como parte da sociedade no seu conxunto, como son os realizados a través dos bens públicos, cuxo obxectivo é o benestar común de todos os galegos e galegas, e por tanto tamén dos menores como parte da nosa sociedade.

Este informe inclúese por primeira vez na serie violeta dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2020.